

„Polska Strategia Wodorowa do roku 2030 z perspektywą do 2040 r.”

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Zamawiający:
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
ul. Wawelska 52/54
00-922 Warszawa

Warszawa, 26.08.2021 r.

SKŁAD AUTORSKI:

mgr inż. Krzysztof Okrański - Lider Zespołu

mgr inż. Mirosława Rybczyńska-Szewczyk – Z-ca Lidera Zespołu

radca prawny dr Piotr Otawski

radca prawny Andrzej Dziura

dr Małgorzata Stolarska

mgr inż. Jarosław Szewczyk

mgr inż. Magdalena Kinga Skuza

mgr Grzegorz Łukasiewicz

mgr Anna Bernadowska

dr Bartosz Czernecki

Ada Okrańska

mgr Katarzyna Poletajew

mgr Dorota Demkowicz

mgr inż. Krzysztof Hoinca

mgr inż. Wojciech Czerwiński

Spis treści

1. Wprowadzenie	4
2. Informacje o zawartości ocenianego dokumentu	4
3. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu wspólnotowym, krajowym i regionalnym	4
4. Analiza zgodności ocenianego dokumentu z polityką ochrony środowiska	5
5. Analiza uwarunkowań środowiskowych	5
6. Analiza i ocena znaczących oddziaływań na środowisko	6
7. Wpływ na środowisko w przypadku odstąpienia od realizacji ocenianego dokumentu	7
8. Propozycja rozwiązań alternatywnych	7
9. Środki zapobiegające oraz ograniczające negatywne oddziaływanie na środowisko	8
10. Proponowane metody analizy wdrażania dokumentu	12

1. Wprowadzenie

Niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko powstała w związku z koniecznością przeprowadzenia procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Obowiązek ten wynika z przepisów krajowych oraz z prawa Unii Europejskiej.

W postępowaniu tym ocenia się, czy projekt dokumentu strategicznego jest zgodny z polityką ochrony środowiska. Analizuje się także to, czy i w jaki sposób realizacja ustaleń dokumentu będzie oddziaływać na środowisko. W przypadku stwierdzenia, że przedmiot oceny może negatywnie oddziaływać na środowisko, określa się propozycje rozwiązań, które mogą ten wpływ zminimalizować. Podobny krok wykonuje się także wtedy, gdy realizacja ustaleń ocenianego dokumentu sama z siebie nie wygeneruje niekorzystnych oddziaływań, natomiast nie wykorzysta swojego potencjału w zakresie możliwości pozytywnego wpływu na poprawę poziomu ochrony środowiska.

W niniejszym przypadku przedmiotem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest „Polska Strategia Wodorowa do roku 2030 z perspektywą do 2040 r.” (PSW).

2. Informacje o zawartości ocenianego dokumentu

PSW określa cele i działania w zakresie rozwoju niskoemisyjnej gospodarki wodorowej w Polsce. Celem PSW jest stworzenie polskiej gałęzi gospodarki wodorowej oraz jej rozwój na rzecz osiągnięcia neutralności klimatycznej i utrzymania konkurencyjności polskiej gospodarki. PSW wskazuje trzy główne sektory wykorzystania wodoru tj. energetyki, transportu i przemysłu. Ponadto, w PSW wskazano działania związane z produkcją wodoru oraz jego przesyłem, dystrybucją i magazynowaniem wraz ze wskazaniem zarysu koniecznych zmian prawnych oraz sposobów finansowania.

3. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu wspólnotowym, krajowym i regionalnym

W prognozie dokonano analizy wielu dokumentów strategicznych, w których ustanowione są cele polityki w zakresie ochrony środowiska. Ze względu na to, że ww. dokumenty zawierają wiele różnorodnych ustaleń w zakresie ochrony poszczególnych komponentów środowiska, dla potrzeb niniejszej prognozy przeprowadzono próbę wylistowania najważniejszych strategicznych celów w zakresie ochrony środowiska wynikających z ww. dokumentów. W wyniku takiej analizy, sformułowano następujące zagregowane cele środowiskowe:

1. Utrzymanie oraz poprawa komfortu i jakości życia ludzi.
2. Przeciwdziałanie degradacji gleb.

3. Ograniczanie emisji zanieczyszczeń i poprawa lub utrzymanie poziomów jakości powietrza, niestanowiących zagrożenia dla zdrowia ludzkiego i środowiska naturalnego.
4. Przeciwdziałanie zmianom klimatu i ograniczanie negatywnych skutków tych zmian, w tym – adaptacja do zmian klimatycznych.
5. Ochrona klimatu akustycznego oraz ograniczanie emisji hałasu.
6. Zrównoważone gospodarowanie zasobami naturalnymi.
7. Ochrona i odbudowa wartości krajobrazowych.
8. Ochrona i ograniczanie negatywnego wpływu na zabytki i dobra materialne.
9. Rozwój gospodarki zasobooszczędnej, niskoemisyjnej i niskoodpadowej.

4. Analiza zgodności ocenianego dokumentu z polityką ochrony środowiska

W wyniku przeprowadzonych prac studialnych stwierdzono, że oceniany dokument jest zgodny z polityką ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju. Jego cele strategiczne będą sprzyjać realizacji celów w zakresie ochrony środowiska, w szczególności w zakresie wzrostu wykorzystania energii elektrycznej pochodzącej z OZE przez określone sektory gospodarki (takie jak sektor transportowy, różne gałęzie przemysłu oraz ciepłownictwo – ogrzewanie budynków) w celu minimalizacji zależności od paliw kopalnych, przyczyniających się do emisji gazów cieplarnianych do środowiska. W ocenianej PSW odpowiednio uwzględniono aspekty dotyczące ograniczenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery, ochrony zasobów surowców energetycznych, rozwoju gospodarki niskoemisyjnej i zasobooszczędnej.

5. Analiza uwarunkowań środowiskowych

W niniejszej prognozie przedstawiono najważniejsze (z punktu widzenia ocenianego dokumentu) uwarunkowania środowiskowe. Pozwoliło to na wskazanie następujących głównych problemowych aspektów związanych z ochroną środowiska:

1. Niezadawalający stan jakości powietrza (w szczególności na terenie miast) z uwagi na znaczne antropogeniczne zanieczyszczenie pyłem zawieszonym PM_{2,5} i PM₁₀, ozonem troposferycznym, tlenkami azotu oraz benzo(a)pirenem.
2. Niewystarczający udział źródeł energii odnawialnej w ogólnym bilansie wytwarzania energii.
3. Zbyt wysoka energochłonność gospodarki i emisja gazów cieplarnianych.
4. Przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu środowiskowego występujące w miastach.
5. Postępujące zmiany klimatu (wyrażające się m.in. w intensyfikacji ekstremalnych zjawisk pogodowych) oraz towarzysząca temu zbyt wolno postępująca adaptacja do zmian klimatycznych.

6. Rosnąca presja inwestycyjna związana z postępującą intensyfikacją zabudowy mieszkaniowej, przemysłowej i komunikacyjnej.
7. Niezadowalający stan wód powierzchniowych.
8. Zagrożony potencjał usług ekosystemowych.

Identyfikacja powyższych problemów stała się podstawą do opracowania (na szczeblu Unii Europejskiej, kraju i regionów) szeregu działań strategicznych na rzecz poprawy stanu środowiska. W ślad za nimi zostały uruchomione narzędzia wsparcia finansowego. Dokument będący przedmiotem niniejszej oceny stanowi właśnie jedno z takich narzędzi, które może w istotnym stopniu przyczynić się do zniwelowania problemów środowiskowych związanych z ochroną powietrza i energią odnawialną.

6. Analiza i ocena znaczących oddziaływań na środowisko

Poziom szczegółowości prognozy oddziaływań jest adekwatny do ustaleń ocenianego PSW: tam, gdzie są one ogólne, nie jest możliwe dokonanie szczegółowej oceny oddziaływań. Taka ocena może jedynie w zgeneralizowany sposób rozważać korzyści i zagrożenia wynikające z realizacji dokumentu strategicznego bądź odstąpienia od tejże realizacji. Rozważania te powinny pozwolić na sformułowanie rekomendacji w zakresie możliwości zmniejszenia ewentualnego negatywnego oddziaływania na środowisko oraz w zakresie możliwości wsparcia realizacji strategicznych celów ochrony środowiska. PSW nie określa rodzajów i lokalizacji inwestycji, które powstaną w wyniku realizacji jej ustaleń – a zatem ocena środowiskowych oddziaływań i wynikających z tego rekomendacji nie może być w tym zakresie pełna i precyzyjna.

Mając na uwadze powyższe uwarunkowania przeprowadzono analizę oddziaływania na środowisko realizacji ustaleń PSW. Nie stwierdzono ryzyka wystąpienia znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko. Stwierdzono natomiast możliwość wystąpienia pozytywnych oddziaływań, w szczególności na takie jego komponenty, jak: klimat i powietrze atmosferyczne, wody powierzchniowe i podziemne, przyroda oraz zasoby surowców. Możliwe jest również pozytywne oddziaływanie na krajobraz i dobra kultury. Jedynym z potencjalnych negatywnych oddziaływań, które mogłyby wystąpić w związku z realizacją działań wynikających z PSW, jest wpływ i ograniczenia związane z rozwojem technologii opartych o paliwa konwencjonalne (ich pozyskanie, wydobywanie i przetwarzanie powoduje negatywne oddziaływanie na wiele komponentów środowiska).

Dodatkowo należy wskazać iż negatywne oddziaływania PSW mogą wynikać głównie z działań inwestycyjnych związanych z budową infrastruktury służącej m.in. przechowywaniu i dystrybucji wodoru. Oddziaływania takie będą występowały na etapie ich realizacji, kiedy to istnieje ryzyko zanieczyszczenia wód w wyniku wystąpienia sytuacji nieplanowanej, będzie to jednak oddziaływanie przejściowe. Może to mieć miejsce przede wszystkim w wyniku awarii sprzętu budowlanego, jednak ryzyko to będzie ograniczone do minimum, ze względu na fakt,

iż działania te będą musiały spełniać kryteria ochrony środowiska, w tym m.in. obowiązek stosowania sprawnego sprzętu budowlanego i jego regularnego serwisu. Jednakże przy zastosowaniu warunków i środków łagodzących opisanych w prognozie, zagrożenie to zostanie wyeliminowane. Ewentualne dodatkowe negatywne oddziaływania mogą wystąpić również na etapie bezpośredniej realizacji przedsięwzięć (związane z hałasem, pyleniem czy zajęciem terenu). Tego typu oddziaływania można wyeliminować lub skutecznie zminimalizować (w ramach typowych dobrych praktyk prowadzenia prac remontowych, budowlanych i geologicznych). Ww. oddziaływania mają charakter krótkoterminowy (ograniczony do czasu prowadzenia głównych robót budowlanych) i odwracalny, a także możliwy do znacznego wyeliminowania lub ograniczenia (poprzez odpowiednie planowanie i organizację prac budowlanych).

7. Wpływ na środowisko w przypadku odstąpienia od realizacji ocenianego dokumentu

Jak już stwierdzono, PSW może istotnie przyczynić się do wdrażania polityki ochrony środowiska. W związku z powyższym, odstąpienie od realizacji PSW będzie straceniem szansy na wzmocnienie i usprawnienie polityki ochrony środowiska. Tym samym wdrożenie analizowanego dokumentu będzie stanowiło o faktycznej woli realizacji celów środowiskowych.

8. Propozycja rozwiązań alternatywnych

Z uwagi na fakt, że oceniany dokument jest dokumentem strategicznym i nie wskazuje konkretnych przedsięwzięć inwestycyjnych, a jedynie na przyjętym w nim poziomie szczegółowości definiuje cele i działania w zakresie rozwoju niskoemisyjnej gospodarki wodorowej w Polsce, przeprowadzenie szczegółowej i racjonalnej analizy środowiskowej wariantów alternatywnych jest w zasadzie niemożliwe. . Zaznaczyć należy przy tym, że tak postawiony cel odnoszący się stricte do wprowadzenia niskoemisyjnej gospodarki wodorowej jako źródła energii definiuje również działania alternatywne, które powinny być przyjmowane jako możliwe i analizowane jedynie w zakresie produkcji, dystrybucji i wykorzystania wodoru. Podejście to nie pozwala na skonkretyzowane i precyzyjne określenie działań alternatywnych dla jego celów strategicznych w postaci alternatywnych źródeł energii niż wodór bowiem byłoby to sprzeczne z celem PSW. Zauważyć należy również, że z tego powodu PSW sam w sobie również nie przedstawia alternatywnych propozycji. Analiza alternatyw de facto będzie możliwa w momencie wypracowania na podwalinach stworzonych przez PSW jednej lub kilku technologii, służących produkcji wodoru. Działania w tym zakresie będą podejmowane na etapie opracowywania projektów inwestycyjnych, studiów wykonalności i postępowań administracyjnych, w ramach, których prowadzi się ocenę oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, cele i przedmiot ochrony ustawowych form ochrony przyrody (z uwzględnieniem obszarów Natura 2000) lub analizę wpływu na cele środowiskowe

w zakresie ochrony wód. Na tym etapie będzie bowiem dostępna wiedza na temat technologii przewidzianej do zastosowania, zakresu i skali przedsięwzięcia jak również jej emisyjności. Wskazać w końcu należy, że PSW względem innych dokumentów strategicznych z obszaru energetyki, a w szczególności Polityki energetycznej Polski do 2040 r. stanowi dokument rozwojowy i skoncentrowany na jednym z źródeł energii niskoemisyjnej tzn. wodorze. Rozważania w zakresie alternatyw powinny skupiać się zatem wyłącznie w granicach określonych celem jaki ma dzięki PSW zostać osiągnięty. Porównywanie innych źródeł pozyskiwania energii do tego pochodzącego z wodoru zasadniczo wykracza poza cel i przedmiot PSW, a ponadto temu miał służyć inny dokument strategiczny tj. przywołana Polityka energetyczna Polski do 2040 r.

Ustalenia ocenianego dokumentu nie doprowadzą do wystąpienia negatywnego oddziaływania na środowisko – PSW nie kreuje bowiem takiej polityki, która mogłaby takie oddziaływania wygenerować. PSW formułuje natomiast warunki zapewniające, że realizowane projekty będą wdrażane w sposób zgodny z zobowiązującymi przepisami ochrony środowiska. W związku z tym proponowanie alternatywnych sposobów osiągnięcia celów strategicznych nie ma uzasadnienia zarówno z formalnego, jak i ekologicznego punktu widzenia. W omawianym przypadku najgorszym wariantem byłby wariant polegający na zaniechaniu działań przewidzianych w ocenianym dokumencie.

Czym innym są natomiast oddziaływania generowane przez indywidualne projekty inwestycyjne – tu odpowiednia analiza prowadząca do wypracowania najlepszej racjonalnej i wykonalnej opcji może być przeprowadzona dopiero na etapie projektowania i postępowania administracyjnych.

9. Środki zapobiegające oraz ograniczające negatywne oddziaływanie na środowisko

Ustalenia PSW nie generują negatywnego oddziaływania na środowisko, natomiast stwarzają ramy do prowadzenia działań skutkujących pozytywnym oddziaływaniem. Tym samym nie istnieje potrzeba formułowania katalogu koniecznych do zastosowania rekomendacji z zakresu ochrony środowiska skierowanych bezpośrednio do ocenianego projektu PSW.

Na podstawie przeprowadzonych analiz stanu środowiska, problemów i wyzwań można wskazać najważniejsze zalecenia środowiskowe, jakie powinny spełniać projekty przedsięwzięć podejmowanych przez inwestorów w kierunkach wskazanych przez PSW. Spełnienie tych zaleceń będzie sprzyjać temu, by projekty wpisujące się w cele PSW były projektami prośrodowiskowymi, nastawionymi na minimalizację oddziaływań uciążliwych dla środowiska i zdrowia ludzi bądź projektami korzystnie wpływającymi na środowisko. Należy jednak z całą mocą podkreślić, że charakter PSW jest ogólny i w związku z tym zalecenia odnoszące się do projektów inwestycyjnych pozostaną na poziomie ogólnym – stanowiącym punkt wyjściowy do dalszych prac analitycznych prowadzonych na etapie projektowania oraz postępowania

administracyjnych. Zalecenia te sprowadzają się do elementarnych zasad ochrony środowiska wynikających z przepisów prawa.

Zalecenia formalno-prawne:

- dokonanie oceny zgodności z wymaganiami ochrony środowiska na etapie projektowania, realizacji oraz funkcjonowania/eksploatacji przedsięwzięcia oraz po jego zakończeniu;
- uzyskanie wszystkich wymaganych prawem decyzji administracyjnych z zakresu ochrony środowiska oraz dokonanie stosownych zgłoszeń;
- prowadzenie monitoringu i sprawozdawczości związanej z korzystaniem ze środowiska;
- stosowanie elementarnych zasad ochrony środowiska, tj. zasad: ostrożności, prewencji, wysokiego poziomu ochrony, rektyfikacji (usuwania szkód środowiskowych u źródła), zasady kompleksowej ochrony i zasady „zanieczyszczający płaci”.

Zalecenia planistyczno-strategiczne:

- zapewnienie zgodności z polityką ochrony środowiska zapisaną w krajowych, regionalnych i lokalnych dokumentach strategicznych dotyczących ochrony środowiska;
- zapewnienie zgodności z obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzennego;
- uwzględnianie wyników strategicznych ocen oddziaływania na środowisko (przeprowadzonych dla dokumentów, w których cele strategiczne wpisuje się dane przedsięwzięcie inwestycyjne);
- uwzględnianie wyników prac analitycznych wykonanych dla potrzeb opracowania dokumentów strategicznych z dziedziny ochrony środowiska (np. mapy zagrożenia powodziowego, analizy presji, opracowania ekofizjograficzne, raporty o stanie środowiska).

Zalecenia techniczno-technologiczne:

- ograniczenie prac budowlanych i przekształceń powierzchni ziemi do niezbędnego minimum; zdjęcie warstwy glebowej w celu ochrony przed zanieczyszczeniami oraz ponownego wykorzystania;
- ochrona gleb, powierzchni ziemi oraz zasobów kopalin;
- unikanie przekształceń ekosystemów naturalnych i quasi-naturalnych;
- uwzględnienie ochrony krajobrazu podczas planowania i realizacji inwestycji;
- ograniczenie do minimum ingerencji w środowisko gruntowo-wodne i w system wód podziemnych;

- prowadzenie monitoringu środowiska w sposób umożliwiający nadzór nad kluczowymi aspektami środowiskowymi;
- zabezpieczenie terenu prac przed przenikaniem zanieczyszczeń do wód i gleb w tym zabezpieczenie przed wyciekami z urządzeń, w których użytkowane są substancje niebezpieczne dla środowiska;
- stosowanie rozwiązań ograniczających emisję do środowiska pyłu, gazów, promieniowania, hałasu, energii i innych zanieczyszczeń;
- wdrożenie odpowiednich systemów oczyszczania wód i ścieków;
- unikanie przecinania i defragmentacji cennych struktur przyrodniczych, w tym obszarów objętych ochroną, korytarzy ekologicznych oraz obszarów o wysokich walorach przyrodniczych nieobjętych ochroną;
- prowadzenie prac budowlanych w sposób ograniczający do minimum zagrożenie dla wód podziemnych i powierzchniowych;
- przy projektowaniu podziemnych magazynów wodoru - przeprowadzenie analizy warunków hydrogeologicznych w celu uniknięcia trudno odwracalnych szkód w wodach podziemnych;
- zagospodarowanie powstającego roztworu (solanki) bez powodowania szkód w środowisku, w szczególności przy budowie PMG metodą ługowania kawern;
- zastosowanie najlepszych dostępnych technik, szczególnie w przypadku, gdy przedsięwzięcie obejmuje budowę lub modernizację instalacji mogącej znacząco oddziaływać na środowisko jako całość;
- zastosowanie rozwiązań gwarantujących oszczędność energetyczną i surowcową/materiałową;
- zastosowanie technologii bezodpadowych, minimalizowanie ilości wytwarzanych odpadów, kierowanie odpadów do ponownego wykorzystania, stosowanie zasad gospodarki obiegu zamkniętego;
- w przypadku przedsięwzięć, których realizacja ingeruje znacząco w przyrodę lub prowadzi do zmniejszenia retencyjności zlewni, zastosowanie odpowiednich rozwiązań kompensujących;
- stosowanie technik i technologii robót zapewniających ochronę środowiska.

Zalecenia społeczne i zdrowotne:

- informowanie społeczeństwa o wpływie projektów inwestycyjnych na środowisko – na etapie przygotowania największych inwestycji do realizacji oraz na etapie eksploatacji/użytkowania przedsięwzięcia;

- minimalizowanie konfliktów ekologiczno-społecznych związanych z realizacją przedsięwzięcia;
- ograniczenie wielkości populacji narażonej na oddziaływania czynników szkodliwych dla zdrowia (zanieczyszczeń powietrza, hałasu) generowanych przez przedsięwzięcie;
- stosowanie działań ograniczających emisje do środowiska podczas prac budowlanych.

Zalecenia przyrodnicze:

- waloryzacja przyrodnicza terenu przed przystąpieniem do inwestycji;
- dostosowanie terminu przeprowadzania prac do okresów lęgowych i rozrodczych ssaków, ptaków, płazów, tarlisk ryb lub stworzenie siedlisk zastępczych;
- minimalizowanie zakłóceń w ekosystemach (np. przecięć korytarzy ekologicznych, fragmentacji ekosystemów);
- unikanie ingerencji i przekształceń siedlisk Natura 2000 najbardziej zagrożonych utratą różnorodności biologicznej w skali UE: siedlisk przybrzeżnych, obszarów podmokłych i terenów łąkowych;
- zachowanie walorów krajobrazowych w przypadku projektów mogących powodować konflikty przyrodniczo-krajobrazowe (uwzględniając również ekspozycję obiektów zabytkowych);
- uwzględnienie potrzeby wykonania kompensacji przyrodniczej, w uzasadnionych przypadkach;
- uwzględnienie potrzeby monitoringu przed i porealizacyjnego dla przedsięwzięć kolidujących z potrzebami ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych.

Zalecenia do zarządzania środowiskowego:

- dążenie do unikania, eliminowania, minimalizowania i kompensowania negatywnego oddziaływania na środowisko - zgodnie z zasadami zarządzania środowiskowego;
- identyfikowanie aspektów środowiskowych – czynników które mogą generować negatywne oddziaływanie na środowisko;
- monitorowanie wpływu na środowisko, które będzie oparte o identyfikację stanu bazowego, realizację, oraz oddziaływanie na etapie eksploatacji, użytkowania i likwidacji;
- promowanie zastosowania ekoinnowacji i zielonych zamówień publicznych, wpływających na ograniczenie oddziaływań negatywnych na środowisko.

10. Proponowane metody analizy wdrażania dokumentu

Z uwagi na fakt, że omawiany projekt PSW nie kreuje samodzielnej polityki sektorowej, lecz jest raczej swoistym narzędziem już przyjętej polityki (określonej w innych dokumentach strategicznych), stwierdzono, iż nie ma potrzeby tworzenia dodatkowego rozbudowanego systemu monitorowania środowiskowych aspektów związanych z wdrażaniem analizowanego PSW. System monitorowania środowiskowych aspektów związanych z wdrażaniem analizowanego PSW jest wsparty przez system monitorowania osiągniętych produktów i rezultatów stworzony na potrzeby wdrażania PSW. Warto podkreślić zasadność opracowania raportu ewaluacyjnego podsumowującego wdrożoną PSW, który wykaże najważniejsze osiągnięte efekty rzeczowe, finansowe, energetyczne i ekologiczne. Ponadto, wsparciem działań z zakresu monitorowania środowiskowych aspektów wdrażania PSW jest pozyskiwanie od beneficjentów informacji na temat zakładanych i osiągniętych efektów ekologicznych i energetycznych. Należy zwrócić uwagę, iż zmiany w środowisku nie będą bezpośrednią miarą skutków wdrażania PSW, ale będą efektem tych działań a w ujęciu ze skutkami innych dokumentów wypadkową wdrażania całego systemu dokumentów strategicznych, zarówno prośrodowiskowych jak i tych odnoszących się do różnych obszarów, w tym energetyki. Rekomendujemy, aby przy planowaniu realizacji i eksploatacji konkretnych przedsięwzięć, na etapie wydawania dla nich decyzji środowiskowych lub zezwoleń na korzystanie ze środowiska (czyli tzw. Pozwoleń emisyjnych) zwrócić szczególną uwagę na ustalany dla nich zakres i sposób prowadzenia monitoringu środowiska. Dzięki takim narzędziom czy instytucjom, jak ocena oddziaływania na środowisko i kończącej ten proces decyzji środowiskowej wprowadzić można w drodze warunków monitoring ich oddziaływania na środowisko poprzez ustalenie takiego obowiązku w wydawanych przez właściwe organy dla poszczególnych inwestycji decyzjach o środowiskowych uwarunkowaniach. Dodatkowo jednak zasadnym byłoby nakładanie obowiązku przekazywania przez inwestorów danych pozyskanych z monitoringu organom ochrony środowiska, które przekazywałyby je organowi odpowiedzialnemu za PSW, albo bezpośrednio temu organowi.